

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

Analýza hospodaření vybrané obce

Michaela Sadílková

© 2020 ČZU v Praze

Abstrakt

Cílem diplomové práce je zhodnocení hospodaření obce Horoměřice za období 2013-2017 a navržení vhodných opatření, která by vedla ke zlepšení hospodářské situace. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V první části jsou definována teoretická východiska, která byla nastudována z odborné literatury a vysvětlují pojmy, které jsou obsaženy v práci. V druhé části, která je praktická, je nastíněna stručná charakteristika obce a vývoj obyvatel. Dále jsou zhodnoceny příjmy a výdaje rozpočtu obce, je provedena finanční a majetková analýza a finanční analýza za využití poměrových ukazatelů. V závěru práce jsou zhodnoceny poznatky jednotlivých analýz a jsou zde navržena doporučení, která mohou vést ke zlepšení finanční situace obce a k rozvoji obce.

Klíčová slova: obec, rozpočet, příjmy, výdaje, investice, finanční analýza, majetek, poměrové ukazatele

Cíl práce a metodika

Cílem diplomové práce je zhodnotit hospodaření obce Horoměřice v letech 2013-2017. Pro posouzení hospodaření obce je využita finanční analýza a na základě poznatků finanční analýzy jsou navržena doporučení na zlepšení finanční situace obce.

Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy dle odborné literatury a v praktické části je stručná historie a charakteristika obce, vývoj obyvatel a finanční analýza. Nejprve je provedena analýza rozpočtových příjmů a výdajů z hlediska celkového i druhového. Následně je provedena finanční a majetková analýza, která nejprve analyzuje rozpočet a poté majetek. Na závěr je aplikována analýza poměrovými ukazateli, kde je vypočten ukazatel likvidity, rentability, zadluženosti, dluhové schopnosti a aktivity. V závěru práce jsou shrnuty největší investice na zvelebení a rozvoj obce a v úplném závěru práce jsou uvedena doporučení na zlepšení situace.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit hospodaření obce v letech 2013-2017 a na základě získaných poznatků navrhnout řešení stávající situace. Nejdříve byly dle odborné literatury vysvětleny základní pojmy, poté byla nastíněna stručná historie a slavný rodák obce, dále byla provedena charakteristika obce a vývoj obyvatel. Následovala podrobná analýza příjmů a výdajů, které byly analyzovány z pohledu celkových i druhových příjmů a výdajů. Celkové příjmy obce ve sledovaném období vykazovaly růstový trend, výjimkou byl rok 2014, kdy oproti minulému roku došlo k mírnému poklesu. V roce 2017 dosáhly hodnoty 93 293 000 Kč., což byla druhá nejvyšší hodnota sledovaného období. Nejobjemnější položkou celkových příjmů jsou příjmy daňové, které jsou tvořeny převážně DPH, daní z příjmu FO a PO a daní z nemovitostí. V roce 2017 tvořily tyto příjmy 49,88 % celkových příjmů. Dalším druhem celkových příjmů jsou příjmy nedaňové, což jsou každoročně se opakující příjmy a tvoří je převážně příjmy z pronájmu nemovitostí. Nedaňové příjmy se v roce 2017 na celkových příjmech podílely z 9,26 %. Kapitálové příjmy jsou tvořeny příjmy z prodeje majetku a darů na pořízení majetku. Ve sledovaném období vykazovaly růstovou tendenci a v roce 2017 se na celkových příjmech podílely ze 7,02 %. Významný podíl celkových příjmů byl určen transferům, které se podílely na celkových příjmech v rozmezí 25-48 %, pouze v roce 2013

dosahovaly jen 5,30 %. Byly přijaty zejména na výstavbu mateřské a základní školy a na rekonstrukci ČOV. Celkové výdaje měly ve sledovaném období rostoucí trend, v posledním roce dosahovaly hodnoty ve výši 126 410 000 Kč. V tomto roce byly ovlivněny rekonstrukcí ČOV a výstavbou základní školy. Nejvyšší položkou celkových výdajů jsou výdaje na vzdělání, které byly zapříčiněny výstavbou mateřské a základní školy. Významnou roli v celkových výdajích hrají i výdaje na komunální služby, zejména výdaje na péči o zeleň a svoz komunálního odpadu. Výdaje na komunální služby se podílejí na celkových výdajích v rozmezí 13-24 %. Významný podíl na výdajích mají také výdaje na veřejnou správu, zde jsou to především výdaje na činnost místní správy. Průmysl zaujímá další významný podíl, jedná se o výdaje na silnice a ČOV. V období 2013-2017 se obec dostala do schodku v letech 2015-2017. V prvních dvou letech vykazovala rozpočet přebytkový. Saldo příjmů a výdajů nemusí znamenat špatné hospodaření obce, protože nevypovídá a hodnotě majetku obce.

Další část práce byla věnována finanční a majetkové analýze obce, kde byly nejprve zhodnoceny celkové příjmy na jednoho obyvatele. Tento ukazatel je vypočten jako poměr celkových příjmů a počtu obyvatel. V průběhu sledování měl kolísavý charakter, ale i tak došlo v roce 2017 oproti roku 2013 k navýšení a dosahovaly hodnoty 22 507,36 Kč. Dalším ukazatelem byly vlastní příjmy na jednoho obyvatele. Od roku 2014 vykazuje růstový trend a v roce 2017 dosahuje nejvyšších hodnot. Ukazatelem, který se dále hodnotil, byly daňové příjmy na jednoho obyvatele. Téměř po celé období vykazoval rostoucí charakter, k mírnému poklesu došlo v roce 2016. Nejvyšších hodnot dosahoval tento ukazatel v roce 2017 ve výši 11 225,57 Kč. Míra soběstačnosti byla dalším ukazatelem, který se hodnotil, je vypočtena jako podíl vlastních a celkových příjmů, její hodnota je vyjádřena v procentech. Míra soběstačnosti ve sledovaném období klesala a nejnižší hodnoty ve výši 7,92 % dosáhla v roce 2016. Vývoj tohoto ukazatele ovlivňují především transfery. Dalším ukazatelem byla míra závislosti na neopakovatelných příjmech. Tento ukazatel vypovídá o tom, jak je obec závislá na příjmech, které se neopakují, jedná se o příjmy kapitálové a transfery. Dle vývoje tohoto ukazatele je patrné, že obec je závislá na kapitálových příjmech a transferech z více než 90 %. Ukazatel míry krytí běžných výdajů je posledním hodnoceným ukazatelem a vypovídá o schopnosti obce obstarat běžné výdaje ze svých zdrojů. Ve sledovaném období se pohybuje okolo 45 %.

Dále byl vypočten ukazatel dluhové služby, který vypovídá o schopnosti obce vypořádat se s finančními závazky. Podle MF ČR je stanovena hranice 30 % a při jejím překročení musí obec podat vysvětlení a připravit opatření ke zlepšení situace. Ukazatel dluhové služby je

počítán jako podíl dluhové základny a dluhové služby. Ve sledovaném období se tento ukazatel pohyboval pod hranicí 10 % a vypovídá to o tom, že obec dokáže zajistit své závazky.

V závěru finanční a majetkové analýzy byl zhodnocen majetek obce. Hodnoty majetku obce se zvyšovaly každý rok a v roce 2017 dosahovaly hodnoty 843 282 286 Kč. Oběžná aktiva prošla kolísavým průběhem oproti stálým aktivům. Z hlediska majetku byl hodnocen ukazatel majetku na jednoho obyvatele, který měl po sledované období rostoucí vývoj. Ukazatel v roce 2017 vycházel na 203 445,67 Kč na jednoho obyvatele. Obec zvyšuje svůj majetek a tím se zvyšuje i ukazatel majetku na jednoho obyvatele.

Poslední část hodnocení hospodaření obce byla věnována finanční analýze poměrovými ukazateli. Prvním vypočteným ukazatelem byla likvidita. Likvidita položek vypovídá o schopnosti položky přeměnit se na peněžní hotovost bez ztrát. Likvidita podniku říká, jakou má podnik schopnost dostát svým závazkům. Sledován byl ukazatel okamžité, pohotové a běžné likvidity. Běžná likvidita vypovídá o schopnosti přeměny oběžných aktiv na peněžní hotovost. Pohotová likvidita vypovídá o schopnosti podniku dostát svým závazkům bez prodeje zásob. Běžná a pohotová likvidita ve sledovaném období vykazovaly stejné hodnoty, protože obec netvoří zásoby, tak se pohotová likvidita rovná běžné. Hodnoty se v prvních třech letech pohybovaly okolo 1, v posledních dvou letech se hodnota likvidity zvýšila v roce 2017 na 3,71 a v roce 2016 dosahovala hodnota likvidity dokonce 7,45. Okamžitá likvidita vypovídá o schopnosti podniku okamžitě dostát svým závazkům. Nejvyšší hodnoty dosahovala v roce 2015 ve výši 9,89. Obec má větší množství finančních prostředků, proto se hodnoty likvidit různí od doporučených hodnot. Obec by na základě tohoto ukazatele neměla mít problém dostát svým závazkům. Dalším ukazatelem byla rentabilita, která vypovídá o výnosnosti vloženého kapitálu. Měří schopnosti podniku vytvořit nové zdroje a dosahovat zisku investováním kapitálu. Byla vypočtena rentabilita vlastního, vloženého a investovaného kapitálu. Všechny rentability vykazovaly podobné hodnoty, pohybovaly se v rozmezí 4-11 %. Při hodnocení obcí se rentabilita příliš nevyužívá, hlavním cílem obce není vytvářet zisk. Dále byly vypočteny ukazatele zadluženosti, které vypovídají o podílení se jiných subjektů na financování podniku. Byla vypočtena celková zadluženost, který by se měla pohybovat pod hranicí 50 %. Pokud dojde k překročení této hranice, zvyšuje se riziko a je možné, že bude negativně ovlivněno další zadlužení. Po sledované období se pohybovala v rozmezí 2-8 %. Dále byl vypočten koeficient samofinancování, je to jeden z nejdůležitějších poměrových ukazatelů zadluženosti z pohledu hodnocení celkové finanční situace. Ve sledovaném období

se pohyboval nad 90 %. Ukazatel finanční páky je převrácená hodnota ukazatele samofinancování. Z vypočtených ukazatelů zadluženosti obce vyplývá, že obec je na tom z hlediska zadluženosti velmi dobře, nemá problém hradit náklady spojené s využitím cizího kapitálu, což vyplývá z ukazatele úrokového krytí. Posledními ukazateli, které byly hodnoceny, byly ukazatele aktivity, kdy byla počítána doba obratu. Je vypočtena doba obratu celkových aktiv, pohledávek a závazků. Z pohledu hodnocení obce se jedná o nevýznamný ukazatel. Doba obratu celkových aktiv se pohybovala po celou dobu nad hranicí 7 000 dní, v roce 2017 stoupla na 10 101,20 dní. Doba obratu pohledávek kolísala v průběhu od 35 do 60 dní. Doba obratu závazků byla v prvních dvou letech nad hodnotou 400 dní, poté došlo k výraznému poklesu na hodnoty v rozmezí 77-91 dní.

V závěru práce jsou zmíněny projekty obce, které vedly k jejímu rozvoji a zvelebení. Nejvýznamnější jsou zejména výstavba mateřské a druhého stupně základní školy, dále přístavba kuchyňského pavilonu a výstavba a opravy komunikací. Nemałym projektem byla i byla i rekonstrukce ČOV. Menší investice jsou realizovány v podobě rozšíření kamerového systému, údržba veřejného osvětlení a nákup traktůrku.

Doporučením, jak zlepšit finanční situaci obce, je například snížení některých rozpočtových výdajů. Velké množství rozpočtových výdajů je směřováno do oblasti vzdělání a komunálních služeb. Z komunálních služeb se jedná zejména o nemalé výdaje na péči o zeleň a svoz komunálního odpadu. Bylo by dobré zvážit možnosti zajištění levnějšího svozu komunálního odpadu. Obec by mohla oslovit firmy zabývající se svozem komunálního odpadu a zvážit jejich nabídky. V rámci péče o zeleň by se daly snížit výdaje zavedením enviromentálního kroužku, který by tvořily děti základních škol. V rámci tohoto kroužku, který by probíhal mimo vyučování, by se děti mohly vzdělávat a byly by na čerstvém vzduchu a zároveň by pomohly obci snížit výdaje.

Jako významný projekt, který by obec mohla realizovat na základě žádosti o dataci, je výstavba senior centra. K tomuto závěru se dospělo na základě delšího odposlechu rozhovorů mezi staršími obyvateli obce, tedy seniory. Senioři většinou bydlí v rodinných domech se zahradou a jejich síly jim nestačí na údržbu domu. V obci někteří z nich žijí celý život a stěhování pro ně nepřichází v úvahu, ale na údržbu nemají ani síly ani finanční prostředky. Na základě tohoto podnětu byl vypracován návrh na výstavbu senior centra. Jednalo by se o dvoupatrovou stavbu o zastavěné ploše patra 600 m². Zde by se vytvořilo 20 bytů o ploše 30 m² k pronájmu a 3 nebytové prostory a menší sál k pronájmu. V koncepci je zamýšleno do

nebytových prostor umístit služby pro seniory, např. manikúra, pedikúra, kadeřnictví, případně ordinace praktického lékaře. Sál by byl využit k pronájmu na různé akce (jóga, aerobic, společenské akce).

V příloze č. 11 je vytvořena kalkulace na výstavbu senior centra. Celková kalkulace včetně projektu a prací vychází na 36 738 360 Kč. V příloze č. 12 jsou kalkulovány náklady na vybavení bytu, kterými jsou kuchyňská linka včetně spotřebičů a sanitární vybavení bytů. Celková kalkulace vybavení je 972 780 Kč. V těchto nákladech nejsou zahrnuty náklady na okna a dveře, ale je na ně vymezena rezerva ve výši 3 000 000 Kč. Rezerva je tedy určena především na nákup a montáž oken a dveří, ale také jako rezerva, kdyby byla potřeba. Celkové kalkulační náklady bez rezervy vychází na 37 711 140 Kč.

Jednotlivé byty by se pronajímaly seniorům nebo sociálně slabým jedincům. Výše měsíčního nájemného by byla 6 000 Kč. bez poplatků za energie. Pro obec by to činilo příjmy ve výši 120 000 Kč. měsíčně. V případě, že by se pronajaly i 3 nebytové prostory, každý po 10 000 Kč. měsíčně, příjmy pro obec by se měsíčně navýšily o 30 000 Kč. Pokud by se pronajímал sál na jednorázové akce, cena nájmu by byla 5 000 Kč. za večer, v případě dlouhodobého pronájmu by bylo měsíční pojistné ve výši 3 000 Kč. Pokud by se podařilo pronajmout sál alespoň jednomu zájemci, celkové měsíční příjmy pro obec by za byty, nebytové prostory a sál činily 153 000 Kč. Tyto příjmy pro obec jsou shrnuty v příloze č. 15.

Pojištění senior centra by dle návrhu od Kooperativy pojišťovny, který je uveden v příloze č. 14, vycházelo na 32 990 Kč. ročně.

Pokud by obec nedostala dotaci na tento projekt, je v příloze č. 16 uveden návrh na úvěr od České spořitelny ve výši 45 000 000 Kč. Doba splácení je stanovena na 30 let a měsíční splátka činí 186 856 Kč. Z tohoto návrhu vyplývá, že pokud by obec chtěla realizovat tento projekt i bez poskytnutí dotace, měsíční příjmy z centra by pokryly většinu měsíční splátky, ale obec by musela ze svého rozpočtu uvolnit měsíčně 33 856 Kč. na zbývající doplatek splátky. Obec by tak zvýšila hodnotu majetku.

Seznam použitých zdrojů:

ČERNOHORSKÝ, Jan, TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.

OTRUSINOVÁ, Milana, KUBÍČKOVÁ, Dana. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktual. a rozš. vyd. Praha: APSI, 2008. ISBN 80-7261-086-9.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktual. a rozš. vyd. Praha: Grada. 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5. aktual. vyd. Praha: Grada, 2015. 160 s. ISBN 978-80-247-5534-2.